

Virksomhedsplan 2016 - 2018 for Rudolf Steiner Børnehaven Ved Skoven

Rudolf Steiner Børnehaven Ved Skoven
Valløvej 1, 4600 Køge
Tlf 56 26 64 30

Indholdsfortegnelse

FORORD	3
VORES VÆRDIGRUNDLAG OG VISION	3
VIRKSOMHEDENS RAMMER	4
ORGANISATIONEN.....	5
PERSONALE	6
SYGEFRAVÆR	7
ØKONOMI.....	7
INDSATSOMRÅDER	7
<i>Det sunde arbejdsliv .....</i>	<i>7</i>
<i>Brugerundersøgelser .....</i>	<i>8</i>
<i>Digitalisering .....</i>	<i>8</i>
<i>Dokumentation.....</i>	<i>9</i>
<i>Natur og naturfænomener.....</i>	<i>9</i>
<i>Eksempler fra vor hverdag .....</i>	<i>10</i>
EGNE MÅL.....	11
<i>Det lille barn under 3 år – sociale kompetencer.....</i>	<i>11</i>
<i>Særligt for de større børn – ”Inga”-tur.....</i>	<i>12</i>
<i>Individuelle tiltag.....</i>	<i>12</i>
<i>Inklusion .....</i>	<i>12</i>
<i>Vores struktur.....</i>	<i>14</i>

Forord

Rudolf Steiner Børnehaven Ved Skoven er beliggende på Valløvej tæt på Vallø Slot i natur-skønne omgivelser med skov, mark, dyre- og planteliv som vores nærmeste naboer.

Vi har i kraft af vores størrelse, alle ansatte, kendskab til alle børn og forældre, ligesom alle familier kender hele personalet.

Børnehaven har en lang historie bag sig og har et godt renommé i og uden for lokal området – dvs. både Stevns- og Køge kommune. Børnehaven har imidlertid haft en del udfordringer med at reorganisere sig og i fællesskab bestemme det pædagogisk grundlag. Turbulensen har nu lagt sig og vi har taget fat i de resterende opgaver, der gør vores virksomhedsplan til et godt redskab og fast grundlag for det fremtidige virke.

De største opgaver for en endelig godkendelse er beskrivelse af, hvordan vi vil arbejde med brugerundersøgelse i børnehaven og hvordan vi vil sikre et sundt arbejdsliv. Vi er opmærksomme på at Køge Kommune har særlig fokus på inklusion og det arbejder vi hen imod, at blive mere præcise på at dokumentere og beskrive, selvom vi allerede mener, at vi praktiserer en inkluderende tilgang i holdning og handling. Og da vi nu sætter os for at gøre arbejdet grundigt, laver vi en revision gældende fra august 2016 -2018.

Børnehavens grundlag har altid været, og ønskes fortsat, at hvile på tankerne bag Rudolf Steiners filosofi og det antroposofiske menneskesyn, da det er den filosofi, der er grundlaget for vores daglige struktur samt pædagogiske virke. Det er vores mål at gøre denne struktur mere synlig for forældre og i sidste instans endnu mere nærværende for børnene. Bl.a. vil vi fastholde rytmen med årstidsfester og bygge vores pædagogiske virke op om dem. Det vil vi gøre ved at undersøge litteratur og andres erfaringer og ved at reflektere over vores egen daglige praksis. Vi vil bruge de kommende år på at blive en børnehave, der bygger på medansvar og medindflydelse, en "vi-organisation".

Dette arbejde er nødvendigt for, at vi kan sikre os, at vores primære pædagogiske opgave, "at skabe en verden, hvor børnene gror og udvikler sig," kan udføres på bedste vis.

Vores værdigrundlag og vision

Værdien i skovbørnehaven er at opleve naturen og fællesskabet hver dag. At skabe forudsætninger for et godt børneliv, hvor samarbejdet med forældrene er et vigtigt udgangspunkt.

Visionen er at bevare dette unikke rum under skovens kroner, hvor strukturen (med rette indåndinger og udåndinger, den frie leg og skal-ting) balancerer. Hvor forældre er stolte af, at deltage i driften og børnene får noget uforglemmeligt med sig.

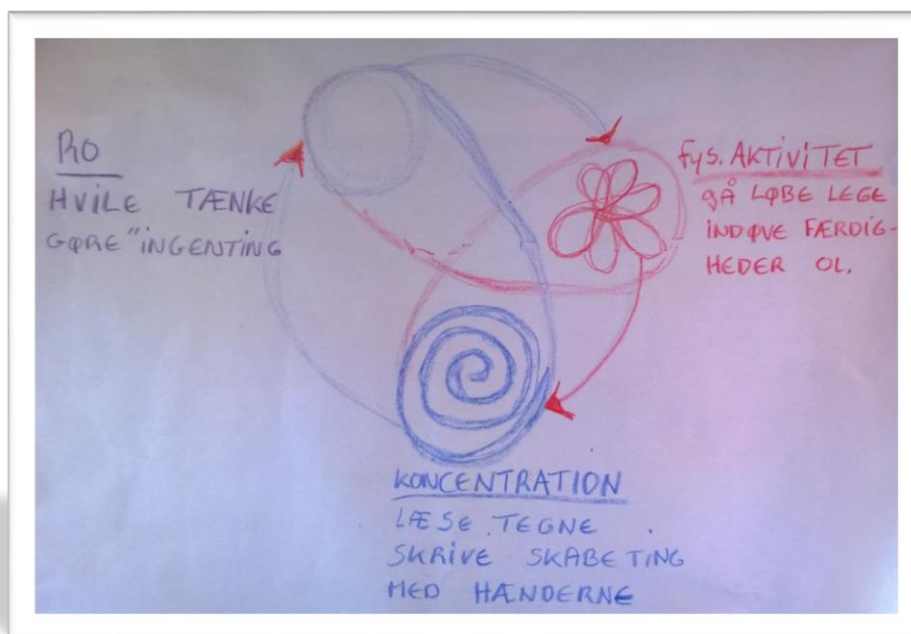
Virksomhedens rammer

Vores virksomhedsplan fra september 2016, er en 2-årig plan. Den afspejler vores syn på begrebet "læring", som et begreb, vi må forholde os til ud fra det hele menneske; det fysiske legeme, den følelsesfulde sjæl og det tænkende menneske. Virksomhedsplanen er udarbejdet, så den også kan fungere som et arbejdsredskab for personalet.

Virksomhedsplanen er samtidig et materiale til forældrebestyrelsen, som kan give afsæt for diskussioner om børnehavens nuværende principper samt give mulighed for børnehavens videre udvikling. Derudover henvender planen sig til forvaltningen og andre interesserede, til orientering om vores daglige praksis og vores tiltag for de kommende år.

Vi er som nævnt en børnehave, der arbejder ud fra et billede på udvikling for det "hele menneske". Vi ser det som vores vigtigste opgave, at sikre barnet en ret til at vokse op i et miljø, hvor barndommen har en værdi i sig selv.

Nedenstående model er udarbejdet af en tidligere leder som var med til at starte børnehaven. Den illustrerer den daglige rytme, hvor princippet er en vekselvirkning mellem koncentreret aktivitet, fri leg og ro. Det er vores ansvar at give barnet mulighed for det de umiddelbart har brug for og hjælpe dem til at mærke sig selv og den tilstand de befinder sig i.

Vi søger at skabe et trygt miljø, hvor børnene kan udvikle og udfolde sig i overensstemmelse med deres alder. Vores opgave er at sikre børnenes tid til at opdage verden i takt med, at de erhverver sig erfaringer til at tage de næste skridt.

Ved at arbejde på denne måde giver vi plads til den individuelle udvikling og tager højde for, at alle mennesker har forskellige potentialer og forskellige forudsætninger for at gribe udvikling.

Vi arbejder ud fra at være en "gøre" børnehave eller en "oplevelses" børnehave. Vi gør tingene i stedet for at intellektualisere dem. Vi griber for senere at kunne begribe.

Samarbejdet mellem børnehaven og forældrene er altafgørende for, at børnehavens kultur kan bæres igennem. Det er meget vigtigt, at vi i de kommende år har særligt fokus på at nære fællesskabet, så vi alle kan følge med i de processer og eventuelle forandringer, der kommer til at ske.

Vi vil arbejde på at sikre fagligheden ved fælles studiearbejde og kurser. Vi må dog erkende, at vi i det kommende år har en forventning om at kigge mere indad og bruge vores kræfter til at få opbygget en sund og stabil kerne. Som et fast punkt, vil vi have fokus på det sunde arbejdsliv, så vi så vidt muligt undgår et arbejdspress, som afføder stress og anden sygdom.

Organisationen

Rudolf Steiner Børnehaven Ved Skoven er en lille børnehave med plads til 25-28 børn i alderen 3-6 år – enkelte pladser til børn mellem 2-3 år. Børnehaven er en puljeordning med driftsoverenskomst med Køge Kommune. Vi har også børn fra de omkringliggende kommuner.

Børnehavens bestyrelse består af 7 forældre hvoraf de 2 er suppleanter. Derudover en administrativ leder og en pædagogisk leder. Køge Kommune har godkendt vores lidt usædvanlige organisation med både en administrativ leder og en pædagogisk leder, det fungerer nemlig rigtig godt i vores lille børnehave.

Vi henter inspiration og deltager i kurser, der er relateret til pædagogikken i børnehaven, hos Sammenslutningen af Rudolf Steiner børnehaver og vuggestuer i Danmark.

Vi er en børnehave, hvor samarbejdet med forældre har en stor betydning. Vi betragter børnehaven som en fælles holistisk organisme, hvor børnene er kernen, og hvor forældre, personale og forældrebestyrelsen er et fællesskab omkring dem. Det er vores alle sammens børnehave og vi tager et fælles ansvar.

Forældrene er inddraget i mange praktiske opgaver i huset, bl.a. minimum 4 x rengøring om året pr. barn og to årlige arbejdsweekender med hus og havearbejde. Ved alle fællesarrangementer i børnehaven står personalet for de faste rammer og forældrene deltager aktivt.

Vi mener, at dette samarbejde er med til at bygge bro mellem institution og hjem, og at det skaber et særligt sammenhold og en fællesskabsånd. Ikke mindst viser det børnene, at vi evner at arbejde sammen, og at vi vil hinanden.

Personale

Vi er 5 fastansatte pædagogiske medarbejdere. Ledelsen består af en pædagogisk leder og en administrativ leder. Rudolf Steiner Børnehaven Ved Skoven består af en ny sammensat personalegruppe.

Stilling	Navn	Årstimer
Administrativ leder	Helle Wolter	1820
Pædagogisk leder	Lisbeth Bagger	1820
Pædagog	Tine Grum-Schwensen	1820
Pædagog	Inga Amalie Fischer	416
Pædagogmedhjælper	Jacob Eliassen	1820

Sygefravær

Sygefraværet for 2015 er væsentligt højere end ønskværdigt. Som vi ser det, er det forårsaget af et markant lederskifte. Det har været en opgave for alle at få fodfæste efter det første lederskifte i børnehavens 25-årige historie.

Vi havde i løbet af 2015, 349 sygedage, hvoraf de 331 dage var fordelt på 2 langtidssygemeldinger. De resterende 18 dages sygefravær var fordelt på 9 medarbejdere.

Sygefraværet for 2016 forventes ikke at overstige den ønskede procentsats fra kommune.

Økonomi

I 2015 havde vi meget store udgifter til vikarer, 2 langtidssygemeldinger og konkurs af de Frie Børnehaver. Det gav derfor et lille underskud i vores regnskabet.

Budget for 2016	
Løn mv.	1.600.000 kr.
Administration	197.000 kr.
Energi	65.000 kr.
Ejendom	230.000 kr.
I alt budget for 2016	2.092.000 kr.

Som efterspørgelsen ser ud lige nu, forventer vi at have fuld belægning hele 2016 og 2017.

Indsatsområder

Det sunde arbejdsliv

Det formelle ansvar for et sundt arbejdsmiljø ligger først og fremmest, i vores tilfælde, hos lederne og bestyrelsen. Men hvis intentionerne om det sunde arbejdsmiljø skal forankres i børnehavens daglige arbejde, skal alle medarbejdere skærpe opmærksomheden omkring arbejdsmiljøet og selv aktivt bidrage til at gøre arbejdsmiljøet bedst muligt.

Lige som børn skal have lov til at udvikle sig i et miljø med rummelighed, accept og respekt for forskelligheder, skal arbejdsmiljøet i børnehaven også hvile på disse grundpiller.

Vores forskelligheder som mennesker gør, at vi også har forskellige syn på prioriteringer af behov. Derfor vil et sundt arbejdsmiljø nødvendigvis skulle tage udgangspunkt i denne forskellighed. I stedet for at betragte forskellighederne som en hindring og besværlighed for det daglige arbejde, skal vi betragte forskellighed som en fordel og berigelse af mulighederne i forhold til at kunne satse på en så bred vifte af tilbud, oplevelser mv. i forhold til arbejdet med børnene. Vi skal kort og godt betragte den mangfoldighed, der eksisterer i forhold til hinandens forskellige kompetencer og kvalifikationer som en fordel.

For at skabe og forbedre et godt arbejdsmiljø er kommunikation altafgørende. Det gælder både med hensyn til, hvilke budskaber man afsender, hvilket ordforråd man benytter, og hvilken måde man vælger at lytte til budskaberne på.

Bevidstheden om måde at kommunikere på er afgørende for opretholdelsen af et godt og sundt arbejdsmiljø. Det kræver, at medarbejderne taler sammen, spørger ind, hvis der er uklarhed eller misforståelser – og dermed enten undgår eller får afklaret eventuelle episoder, uenigheder eller misforståelser.

Alle medarbejdere har et medansvar for at skabe en god og tryk atmosfære i dagligdagen ved at udvise respekt og loyalitet over for deres kolleger.

På samme måde er det nødvendigt at den enkelte medarbejder kan og vil tage det ansvar, der ligger i at skulle tage stilling til og løse de mangeartede og uforudsigelige situationer, som arbejdet med børns udvikling i et komplekst samfund kræver.

En god arbejdsplads omfatter også nærvær fra den enkelte medarbejder og tryk for samme. Dette gælder for kendskabet til hinanden på arbejdspladsen, men også i en vis udstrækning i forhold til medarbejdernes privatliv (uden at man skal være gift med sit arbejde eller stå til regnskab for alt i privatlivet). Arbejdspladsen med det sunde arbejdsmiljø er således en væsentlig del af et socialt netværk for de medarbejdere, der er tilknyttet.

Brugerundersøgelser

Hidtil er brugerundersøgelser blevet behandlet ad-hoc, hvilket konkretiseres med nedenstående eksempel:

En mor ønskede/ havde behov for en ændret åbningstid og personalet besluttede at undersøge muligheden for ændringen. Der blev udarbejdet et spørgeskema til samtlige forældre, der blev sendt pr. mail. På baggrund af svarene fra forældre var der grundlag for at undersøge en ændring nærmere, hvorfor bestyrelsen gennemtænkte løsningsmodeller, der kunne forsvares i forhold til børnehavens sammenhæng, rytme og personaleresourcer. Da ingen af løsningerne kunne accepteres af den oprindelige spørger, blev ændringen aldrig til noget.

Beslutning til fremadrettede brugerundersøgelser

Vi ønsker systematisk at inddrage forældrene ved at udsende et spørgeskema én gang om året op til et forældremøde. Derved kan vi til forældremødet gennemgå resultatet af spørgeskemaet. På baggrund af resultatet fra forældremødet vil vi efterfølgende tage emnerne op til et personalemøde, hvor vi finder en løsning, der kan tilpasses børnehavens pædagogik og børnenes tarv.

Digitalisering

Vi har i børnehaven en iPad, der ofte bruges til opslag af forskellige mysterier fundet i naturen. Børnene bruger ikke iPad i almindelighed, da vores opfattelse er, med henvisning til Rudolf Steiners principper, at børn ikke skal intellektualiseres for tidligt. Det må være forældrenes kærlige opgave. Dog har vi erhvervet os en digital lup/kamera, hvor vi kan komme helt tæt på naturen og opdage selv strukturen i f.eks. et hvepsebo, en lille bitte blomst eller en billes ben.

Dokumentation

Børnehaven har sin egen Facebook side, hvor der jævnligt bliver lagt billeder op af dagens aktivitet eller sjove historier. Selvfølgelig med respekt for det enkelte barn. Derudover dokumentere vi også barnets udvikling via TRASMO skemaer. Efter endt børnehavetid overleveres alt dokumentation til skole/SFO.

Natur og naturfænomener

Med forvaltningens ønske om at sætte fokus på naturen og naturfænomener, rammer de ind i et område, der har stor vægt i vores pædagogiske virke og som allerede er en stor del af vores hverdag.

”Årets gang har sit eget liv. Menneskesjælen kan med sin følelse følge dette liv. Først når sjælen lader det, der taler forskelligt fra uge til uge i årets liv, virke på sig, kan den rigtig finde sig selv gennem denne medleven. Den vil da føle, hvordan den får tilført kræfter som styrker den indefra.”

Rudolf Steiner (1918)

Naturen er vigtig for os. Vi bor og lever med naturen hver dag. Vi er i den heldige situation, at vores børnehave ligger på den mest pragtfulde grund, som ligger med skovkanten på den ene side og marker på den anden side. Derudover ligger vi i gå afstand til Køgebugt. Vi er ude det meste af dagen, året rundt. Vi oplever det særlige ved hver årstid hver eneste unikke dag.

Det er vigtig for os, at børnene får et naturligt kendskab og omgangsform og med respekt for de forskellige kvaliteter, de fire elementer luft, vand, jord og ild repræsenterer. At børnene får en fornemmelse for de livprocesser, som foregår både i plante- og dyreriget.

Naturen stiller sig selv til rådighed for os. Vi oplever, at det er vigtigt barnet selv tilegner sig naturens lovmæssigheder og fænomener gennem det at sanse og opleve dem på egen krop. Derved kommer de frem til en barnlig erkendelse af sammenhænge. Disse egen oplevelser er meget vigtige for barnet og de danner grundlag for senere at nå frem til en erkendelse gennem naturvidenskaben. Igen ud fra grundstenen: først gribe – så begribe. Vores beliggenhed gør, at vi har mere end rigeligt at gribe i.

Eksempler fra vor hverdag

I efteråret da jægerne var på fasanjagt stod børnene ved hegnet og kiggede ud over markerne. Der kom en del biler med flere jægere som skulle på jagt. Vi talte længe om, at vi godt kunne tænke os at prøve at spise fasan. Dagen efter modtog vi 6 fasaner som vi ikke før havde prøvet at flå og derfor ikke anede hvad vi skulle gøre ved. Vi fik gode råd fra en forældre samt vi google på vores IPad hvordan man gjorde. Vi gik så i gang med at rense fasanerne sammen med børnene og efterfølgende tilberede dem som en god suppe.

Børnene var meget involveret og syntes det var meget spændende at få fjer med hjem samt se hvad fasanerne havde i maven. Vi hængte hoveder, vinger, fødder og halefjer op som børnene kunne studere nøje. Enkelte fik også halefjer med hjem hvor der stadig sad fedt fra dyret. Det var en særlig oplevelse for de fleste af vores børn.

Ligesom det er en naturlig del, at vores huskat Perle, tager sit bytte med hjem til børnehaven og spiser det med hud og hår. Eller vi i fællesskab med børnene lukker hønsene ud om morgenen og ser dem pirke og skrabe i jorden dagen lang og i fællesskab begraver dem, når deres liv på jorden slutter.

Vi bruger naturen og lære dens fænomener at kende i vores hverdag. Vi er af den opfattelse at:

- Børns fantasi og oplevelsessevne styrkes mangfoldigt i naturen.
- Børns motoriske færdigheder forbedres, når de bevæger sig på ujævnt og skiftende underlag.
- I naturen styrkes børnenes muskler, smidighed, balance og fornemmelse af rum.
- Naturen vækker alle sanser.
- Børn lærer gennem sansning og bevægelse.
- Børn som opholder sig i naturen forbinder sig med den.
- De får en glæde ved naturen. En naturglæde, som er med til at gøre dem miljøbevidste og passe godt på vores Jord.

En naturlig del af vores dagligdag er også, at lærer børnene de mange muligheder der er for at dyrke dele af vores have, så vi arbejder med temaet fra jord til bord. Der kan komme mange gode konstruktive pædagogiske processer ud af det. Det kan skabe større bevidsthed om den del af naturen, som vi kan være med til selv at præge. Derudover viser vi børnene hver dag hvordan processerne er omkring at have dyr. Hvad kan vi give til dyrene, hvad giver dyrene os, hvordan passer vi bedst på vores dyr. Udover kat og høns har vi også en kanin, som børnene hjælper med at fodre og ordne.

Egne mål

Indsatsområder er en særlig levende størrelse, da vi oplever, at vi til enhver tid skal have fokus på de aktuelle temaer, som vedrører det enkelte barn eller gruppen lige nu. Derudover kræver alle læreplanstemaer (barnets alsidige personlige udvikling, sociale kompetencer, sprog, krop og bevægelse, natur og naturfænomener, kulturelle udtryksformer og værdier), at vi hele tiden udvikler os og holder os vågne.

Det lille barn under 3 år – sociale kompetencer

I Rudolf Steiner Børnehaven Ved Skoven er vores aldersfordeling temmelig stor. Der er meget stor forskel på, hvad et børnehavenbarn på 3-6 år og det lille barn under tre år har brug for. Der er ingen tvivl om, at denne konstellation på mange måder er en stor gave. Legen på tværs af aldersgrupper understøtter den naturlige evne til, at de små efterligner de store, og at de store kan få lov til at hjælpe de mindre og på den måde få opøvet deres sociale kompetencer. Samtidig skal vi være særlige opmærksomme på, at småbørnene ikke overforbruger af deres kræfter.

Vi har i øjeblikket og vil i denne kommende tid modtage flere børn under 3 år. Børn, der endnu ikke har en jeg-identitet og derved stadig har brug for en voksen som centrum. I erkendelse af at vores småbørn bruger mange kræfter på at følge med/læne sig op af børnehaverytmen har vi flere indsatsområder som tilgodeser det lille barn. Vi har sangleg/fingerleg med den lille gruppe alene og en gang om ugen er de med sammen med resten af børnehaven. Vi har ind imellem skovture med kun de små og andre gange er de blandet med de større børn. Vi spiser tidligere med de små, så de kan få en god og lang middagslur. 1 gang om ugen spiser vi alle sammen i fælleskab. Vi sørger for, at de ikke bliver overstimuleret ude under åben himmel ved at tage dem ind i vores lille hus i mere overskuelige og trygge rammer, når der er behov for det.

Særligt for de større børn – ”Inga”-tur

1 gang om ugen har vi en pædagog, som har været i børnehaven siden dens start, som kommer og tager på en heldagstur med de større børn. Turen går som regel til vandet, parken eller i skoven længere væk end vi normalt kan nå at gå. Inga har en enorm viden om fugle, smådyr, insekter, svampe og planter og hun formidler sin viden til børnene, så de er fyr og flamme når de kommer retur fra turen, syngende i flok: ”Er du dus med himlens fugle”. Hjerterne banker og børnene glæder sig til Inga-tur og andre til at blive store nok til at komme med.

Individuelle tiltag

Har vi børn med særlige behov laver vi målrettede tiltag for det enkelte barn, så de kan få en sammenhængende dagligdag, hvor de føler sig som en del af fællesskabet. Derudover samarbejder vi med Køge Kommunes ressource team i forhold til at hjælpe disse børn.

Inklusion

Vi vægter fællesskabet og børnenes trivsel, og at give plads til mangfoldigheden og retten til at være, den man er. Ikke alle har de samme grænser og behov, men alle har brug for fællesskab. Vi har en struktur på de forskellige dage, men den er nærmere retningslinje, end regel. Der er plads til tilpasning og fleksibilitet, afhængig af, hvad dagen byder på.

Vi ved, at man kun kan lære ud fra det erfaringsgrundlag, man allerede har erhvervet og at det er vigtigt at respektere zonen for nærmeste udvikling. Derfor er det vores pligt, altid at tage hensyn til den sammenhæng, når vi blander os i børnenes konflikter eller i en uheldig adfærd. Der kan være åbenlyse årsager, en uheldig adfærd, som kræver en pædagogisk indsats for det bestemte barn. Men overordnet har vi en rummelig, anerkende og kærlig stemning i børnehaven.

Den voksne i forhold til barnet

Vi har ansvaret for, at vi bidrager til en god udvikling for barnet. Det med ansvaret skal tages helt alvorligt. Og nogle gange tager vi det alt for meget og kommer til at definere og bestemme, hvad barnet oplever i sin egen verden, fordi vi ved en masse mere end barnet, fordi vi er bange for, at de skal komme til skade, fordi vi har flere ord, fordi vi har oplevet det samme, fordi vi ikke har tid til at lytte, så begynder vi at blande os og det er definitionsmagt. Vi skal respektere børnenes egne initiativer, motiver og motivationer for det de gør.

Det er også vigtigt, at børn har en grundlagt tillid til omgivelser og os for at profiterer af den læring, der omgiver barnet. Vi giver børnene en tryk ramme, hvor der altid kan hentes en voksen til at støtte barnet i at løse konflikter eller uenigheder med hinanden. Som udgangspunkt mener vi, at børnene selv skal gribe livet og finde løsninger ellers må de spørge en voksen. Kunsten for den voksne er at finde det rette tidspunkt og det rette dosis af indblanding og den rigtige måde at gøre det på. Give dem tro på sig selv. Derfor vil det første spørgsmål som regel være: "Har du selv sagt, at du ikke vil have det/bryder dig om det?"

Om selvværd

Følelsen af selvværd er ikke noget arveligt – det er tillært og det læres i samvær med andre. I "Ved skoven" deltager børnene aktivt i mange af dagligdagens gøremål. Det er bl.a. en Steiner filosofi, som vi er stolte af at praktisere. Selvværdet blomstre i en atmosfære, hvor man bidrager til fællesskabet, hvor individuelle forskelle er værdsat, hvor fejltagelser accepteres, kommunikationen holdes åben og reglerne er fleksible. Fordi selvværd er tillært kan den også om læres. Muligheden for, at dit liv kan ændres står altid åben, fordi du altid kan lære noget nyt.

Børnene har meget frirum. De får lov til at lege ubevogtet og kommer så vidt muligt selv til den voksne og beder om hjælp. Vi tror på, at det giver større erfaringsverden og en større selvstændighed. Vi respektere de lege, som børnene har etableret og det er ikke altid, at der er rum til at blive inviteret med. Dog undersøger vi årsagen til en afvisning, der kan være begrundet på forståelig vis. Måske vil barnet udenfor legen ikke acceptere reglerne eller de forstyrrer mere end bidrager. Ordene "invitere" og "banke på" er til at forstå for børnene og det giver dem en forståelse for, at man ikke nødvendigvis har *ret* til deltagelse.

Om fællesskab

Vi er bevidste om, hvordan vi omtaler børnene overfor hinanden og i fællesskabet. Vi er opmærksomme på, hvor barnet befinder sig i fællesskabet og hvis det er særligt udfordret, støtter vi det i at komme ind i fællesskabet, ved at danne ramme for leg med potentielle legekammerater i mindre fællesskaber. Eller ved at hjælpe med at opklare, hvad der foregår i en leg, hvilke roller der er og hvor barnet evt. kan bidrage, så de kan fortsætte legen i fællesskab. Findes der ikke en umiddelbar løsning, hjælper den voksne barnet videre i en anden sammenhæng.

At have det godt er en forudsætning for at regulere sit følelsesliv. Et barn der er udsat, og det kan alle være i kortere eller længere perioder, har brug for forståelse og kærlig omsorg, så det kan få "styr" på sig selv. Vi underbygger en kultur i "Ved skoven", der giver børnene forståelse for, at det er vigtigt at tage sig af hinanden og give kram, når det er svært.

Forældrenes ansvar

Forældrenes ansvar er at tale med deres børn om, hvordan man skal have forståelse for at indgå i et fællesskab. Hvorfor det er vigtigt at overholde reglerne i børnehaven og at man tager hensyn til hinanden. Det er også deres ansvar at omtale hinandens børn respektfuldt. Hvis der er konflikter eller børn har sagt uheldige ting til hinanden, forventer vi at forældrene kommer til os, så vi i fællesskab med børnene kan få opklaret og løst hændelsen. Vi kender børnene og kan støtte dialogen, så børnene kan få løst konflikten på en anerkendende og ordentlig måde, der tager hensyn til alle og bidrager med læring for de enkelte.

Vores struktur

Vores pædagogik er bygget op, sådan at vi har en dagsrytme, en ugerytme samt en årsrytme der fødes gennem årstidsfesterne. Årstidsfesterne er relateret til den kristne kalender.

Alle aktiviteter er med til at nære det hele menneske. Vi arbejder med at gøre vores struktur så simpel som mulig, så den er let for børnene at orientere sig i.